

Գրքիս զուտ վիպական ճանգամանքին յա-
յնողութեան համոզուելու համար բաւական է
միտ դնել զլիսաւոր գործողին վիճակած զերին:
Բնական աչք մը անաշխատ պիտի տեսնէ թէ այս
դերը, որ ենթակային անհատականութեան ար-
տագոյացումն է, լաւ զարգացած է եւ ան-
սայթաք ցվիրը պահուած: Լեզուական մասին
առանձին բացատրութիւն տալ աւելորդ է. լե-
զուն հեղինակի վարժ գրչին տակ իր յատուկ
պաշտօնը կատարած է՝ յատկօրէն բացատրել
գաղափարները: Մասնաւոր կերպով յաջող
հասուած է 20րդ Գլուխը (Le Martyre des
Vierges Romaines), որ կը բացուի ստորա-
գրութեամբ այն քսմենլի տարերային արհաւիր-
քին, որ պատահեցաւ բնութեան մէջ ճիշդ այն
միջոցին, երբ դահիճները զՀռիփսիմ բռնաբար
թագաւորին առջեւ կը ձգձգէին. եւ կը փակուի
նկարագրութեամբ այն ծանր թախիծին, որ օր
ըստ օրէ աւելի կը ճնշէր թագաւորին վրայ անմեղ
եւ գեղանի կոյսը չարաչար մահուամբ սպաննած
ըլլալուն համար: Նոյնչափ ընտիր է եւ սրտա-
շարժ յաջորդ Գլուխը Le crise վերնագրով.
Հոս կը պարզուի առջեւեւի հոգեկան անձկայի
եւ տարակոյսներով լի վիճակ մը, որուն կ'են-
թարկուի ազնուասիրտ օրիորդի խորովիզուխտ
տեսնելով քրիստոնէյ կուսանաց այս աղիտալի
կատարածը:

Մեծ. հեղինակն՝ նորագոյն քննադատա-
կան մեծութեանց հմուտ ըլլալով հանդերձ,
զանոնք նկատի առնուլ չէ օգտ: Սակայն լաւա-
գոյն էր, անպատմական աւանդութիւններէ փոքր
ինչ խտորեցնելով՝ գոնէ կարեւոր մասերու մէջ
յարմարիլ անոնց, առանց բնաւ ընդհանուր վի-
պական կազմը խանգարելու վտանգին: Ինչու որ
ազգայնոյ մը համար յամենայն դէպս խորթ
են՝ արդէն հնացած եւ թաղուած առասպելները
աղբիւրներով յառաջ բերուած տեսնել, ընդ-
հանրապէս առանց եղանակաւորման կամ բա-
րեփոխութեան: 28րդ Գլխու մէջ կը ջանայ Հե-
ղինակն առանձին փաստերով ապացուցանել
Գրիգոր Լուսաւորչի Տրդատայ հետ Հռոմ ըրած
ճամբորդութիւնը եւ այն՝ Սեղբեստրոսի օրով:
Անկեղծ ըլլալու համար նախ պիտի ըսենք որ այս
ջատագրականը եւ անոր յարակից ցուցումա-
բերութիւնները՝ դժուարաւ կը միաբանին գրքին
վիպական ձեւին հետ, եւ եթէ ընթերցողը լաւ
միտ դնէ՝ ասով դէպքերու տաք յաջորդու-
թիւնը քիչ մը պարզած պիտի գտնէ: Գալով բուն
խնդրոյն, նոյնը շատոնց յուզուած եւ լուծուած
է կրեանք ըսել: Խնդիր չկայ կոստանդիանոսի եւ

Տրդատայ միջեւ նոր դաշնագրութիւն մը տեղի
ունեցած է, լայց ոչ Գրիգորի եւ Սեղբեստրոսի
(լաւ եւս Եւսեբիոսի) օրով եւ այն ձեւով, զոր
կ'ուզէ հաստատել Հեղինակը ազգային պատ-
մունքերու հետեւելով: Այսու ամենայնիւ ան ալ
անվիճելի է թէ ամբողջ վիպական շէնքը նորա-
գոյն քննադատութեան համաձայն բարձրացը-
նել անկարելի էր, վասն զի այն պարագային
խկապէս տարբեր ձեւ մը կ'առնուր գիրքը:

Պ. 11.

AHARONIAN A. — Bilder aus Türkisch-Armenien. Uebersetzt und herausgegeben von Artak Wartapet Smbatjantz. Etschmiatsin, Klosterdruckerei 1910. 8°, S. V+136, Mk. 1.

Արտակ վարդապետ կու տայ այսու Աւ.
Ահարոնեանի «Պատկերներ Տաճկահայ կիան-
քից» ժողովածոյն հետեւեալ վեց հատուած-
ներու թարգմանութիւնը. Գլուխ 1-ին, Գլուխ 2-ին,
Գլուխ 3-ին, Գլուխ 4-ին, Գլուխ 5-ին, Գլուխ 6-ին,
Գլուխ 7-ին:

Յիշեալ հատուածներէն չորս առաջինները,
ինչպէս Յառաջաբանին մէջ կ'ըսուի, լոյս տե-
սած են նախնարար Nordlivländische Zeit-
schriftի մէջ. իսկ վերջին երկուքը առաջին ան-
գամ կը հրատարակուին հոս:

Հրատարակութեան արտաքին հանգա-
մանքներն լաւ են եւ գովելի, որ պատուաբեր է
միանգամայն էջմիածնի Տպարանին:

Թալոզ է նաեւ թարգմանութիւնը՝ սա-
հուն գերմաներէնով, յղուած նաեւ Օր. A.
Selmerի գրչին: Թարգմանչին անձանօք մնա-
ցած է, որչափ կ'երեւայ, ժողովածոյիս ինչ ինչ
հատուածներու գերմաներէն թարգմանութիւնը
Տիկին Ազնէս Գեանջեցեանի ձեռքէն. գոնէ Յա-
ռաջաբանին մէջ յիշատակուած շտեանքը. այ-
լազգ, ինչպէս կը յուսանք, պիտի չձեռնարկուէր
Գ. օր. Բաշի կրկին թարգմանութեան, որ Հայե-
րէնագիտութեան հոգիին տակ շատ աւելի յաջող
փոխուած է գերմաներէնի եւ աւելի փայլուն կը
պատկերացընէ հայ մտքին սեպհակաւորութիւնը:

Պ. 11.

